

Zoogdieren in de hoofdstad

We zien ze niet altijd, maar ze zijn er wel! Boven de stad fladderen 's avonds vleermuizen, de muizen op de grond verschuilen zich dan weer in tuinen, kelders of op de zolder. In de parken hoppen konijnen rond, maar een van de meest tot de verbeelding sprekende zoogdieren die in Brussel ronddwalen, is toch wel de vos! De zoogdierenatlas van Brussel brengt deze zoogdieren in kaart en jij kan daar aan meehelpen!

● Zoogdierenatlas van Brussel

Verschillende soorten zoogdieren zoeken ook in de hoofdstad hun plaatsje. Om te weten op welke plek in Brussel een soort voorkomt, zou je er de Brusselse zoogdierenatlas, Mammibru, op kunnen naslaan. Hierin kan je per zoogdiersoort een kaart vinden van waar in Brussel die soort voorkomt.

De laatste Brusselse zoogdierenatlas dateert van 2001 en zou wel eens niet meer helemaal up-to-date kunnen zijn. De natuur is namelijk constant in beweging. Terwijl sommige soorten zeldzamer worden of zelfs verdwijnen, zijn er andere die het juist beter doen of installeren nieuwe soorten zich. Door te inventariseren kunnen we een zicht krijgen op hoe onze biodiversiteit ervoor staat. Deze kennis is ook heel belangrijk, want zo kunnen we specifieke maatregelen ter bescherming van het leefmilieu nemen voor die soorten die het moeilijk hebben.

Om te weten te komen welke zoogdiersoorten in Brussel wonen en om een zo'n goed mogelijk beeld te krijgen van hun verspreiding is jouw hulp welkom! Je kunt je waarnemingen doorgeven via www.zoogdierenatlasbrussel.be

● Top twee zoogdieren in het Tournay Solvay park

We geven dagelijks animaties in het Tournay Solvay park en zelfs met een groep luidruchtige kinderen kunnen we vaak heel wat zoogdieren en/of hun sporen aantreffen: bosmuizen, rosse woelmuizen, vossen, eekhoorns... noem het maar op. Ik heb even op de website van de zoogdierenatlas van Brussel het kwadrant opgezocht waar o.a. het Tournay - Solvay Park gelegen is (figuur 1).

De meest waargenomen inheemse soort is de rode eekhoorn (*Sciurus vulgaris*). Deze kleine acrobaat met zijn lange pluimstaart is ook één van mijn favoriete bewoners van het park.

FIGUUR 1: OP DE WEBSITE VAN DE ZOOGDIERENATLAS BRUSSEL KAN JE PER KWADRANT DE WAARGENOMEN ZOOGDIEREN OPVRAGEN. ZO KRIJG JE EEN IDEE WELKE ZOOGDIEREN ER IN JOUW BUURT VOORKOMEN.

Je kan de rode eekhoorn nu nog waarnemen aangezien hij geen winterslaap houdt. Enkel een dikke sneeuwlaag en zeer koud of warm weer houden hem in zijn hol. Verder kan je ook heel wat sporen terugvinden van deze bewoners in het park. Ze zijn namelijk verlekkerd op hazelnoten en dennenappels.

De eerste vrucht splitsen ze met hun knaagtanden en handjes exact in twee, terwijl de dennenappels nogal op een slordige manier afgegeten worden (afb.2). Ook deze indirecte waarnemingen kunnen doorgegeven worden op de website van de zoogdierenatlas Brussel. Neem dan wel een foto zodanig dat de waarneming gecontroleerd kan worden.

Op de eerste plaats met 58 waarnemingen (sinds 09/2010) in hetzelfde kwadrant staat spijtig genoeg de Siberische eekhoorn (*Tamias sibiricus*) (afb.3). Ik zeg spijtig genoeg, want het gaat hier om een exoot. Hij is ook welbekend onder de naam Aziatische gestreepte grondeekhoorn, wat ook meteen zijn uiterlijk, zijn gedrag en oorspronkelijke verspreiding beschrijft. Zijn pels bestaat uit verschillende tinten bruin en grijs met 5 donkere lengtestrepen op de rug en 2 donkere strepen aan weerszijden van de kop. Hij heeft wangzakken om voedsel te hamsteren. Zoals zijn naam doet vermoeden is hij oorspronkelijk afkomstig uit Azië. Echter, hij migreerde niet op eigen kracht naar hier. Het begon allemaal met een aantal ontsnapte exemplaren die in de jaren '60 geïmporteerd werden als huisdieren en uiteindelijk een eigen populatie in het Zoniënwoud opbouwden. En die populatie groeide exponentieel. Een factor die een belangrijke rol heeft gespeeld, is het ontbreken van natuurlijke vijanden. Een andere factor is hun vrij generalistische voedselkeuze.

In het park heb ik ze vooral rond ons gebouw gezien. Ze halen onze moestuinbakken overhoop om er hun wintervoorraad in te verstoppert of ze spelen op ons dak. Eenmaal heb ik er zelfs eentje uit onze toiletten moeten halen... Ons gebouw staat eigenlijk in het bovengelegen kwadrant op de website en daar staan tot nu toe slechts 3 waarnemingen van. Ik vermoed daarom dat de meeste waarnemingen van op de website uit het aangrenzende deel van het Zoniënwoud komen. Daar worden de grondeekhoorns vooral waargenomen in de loofbosgedeelten, en ze voeden zich dan ook met allerlei zaden, boomknoppen, paddenstoelen, bessen,... In tegenstelling tot de rode eekhoorn, houden ze wel een winterslaap. In België overwinteren de grondeekhoorns van eind oktober, begin november tot maart, minder lang dan in hun gebied van oorsprong, waar veel strengere winters heersen.

Figuur 2: Aangevreten hazelnoten en dennenappels door eekhoorn.

AFBEELDING 2: AANGEVRETEN HAZELNOTEN EN DENNENAPPELS DOOR EEKHOORN.

Exoten

Dat op de eerste plaats van de waarnemingen een exoot staat, toont ook meteen het belang van deze monitoring aan want zo belanden we bij het welbekende vraagstuk over exoten in ons leefmilieu en hun impact op de inheemse soorten en de biodiversiteit. In dit geval is de invloed van de grondeekhoorn op de rode eekhoorn gelukkig beperkt, ondanks het feit dat ze dezelfde voedselbronnen hebben. Dit komt omdat ze ruimtelijk een verschillende plaats innemen. De grondeekhoorn kan wel heel goed klimmen, maar blijft meestal toch eerder met zijn pootjes op de grond.

Ook al is tot op heden nog geen sluitend bewijs gevonden, toch zou de aanwezigheid van de grondeekhoorn een negatieve impact kunnen hebben voor andere inheemse soorten. In jaren met hoge dichtheden van grondeekhoorns en een laag voedselaanbod, is het waarschijnlijk dat de voedselcompetitie met andere (inheemse) zaadetende zoogdier- en vogelsoorten aanzienlijk groot zal zijn.

AFBEELDING 3: SIBERISCHE GRONDEEKHOORN TE TERVUREN. © YANN COATANÉA

BRONNEN

- www.zoogdierenatlasbrussel.be
- <http://waarnemingen.be/soort/info/1819>
- Lange, R. et al. (1994). Zoogdieren van West-Europa. KNNV – uitgeverij, Utrecht.